



Vi tar kampen för en
Rättvis framtid



Handels kongress
2025



Vi är Handels

Tillsammans tar vi kampen



Handels kongress
2025



Handels

Innehåll

**1. Vi har råd med en rättvis
och hållbar framtid3**

2. En generell välfärd4

3. Trygghet genom hela livet5

4. Full sysselsättning.7

5. Ett bättre utbildningssystem9

6. Ett fungerande samhälle9

7. En fri kultur och folkbildning . . 10

**8. Politisk påverkan är vägen
till makt för medlemmarna 11**

**För att uppnå en rättvis
framtid ska vi under
kongressperioden prioritera: 12**



Vi tar kampen för en rättvis framtid

1. Vi har råd med en rättvis och hållbar framtid

I över 30 år har vi levt i ett samhälle präglad av massarbetslöshet, växande klyftor, försämrad välfärd och en allt otryggare arbetsmarknad. Bakom detta sociala misslyckande ligger en felaktig och missriktad ekonomisk politik. En stram och passiv finanspolitik i kombination med enorma skattesänkningar har påtagligt minskat resurserna till välfärd och investeringar med hundratals miljarder kronor. Det har lett till stora kvalitetsbrister i välfärden, något som drabbar Handels medlemmar varje dag. Trots starka statsfinanser och växande rikedom har massarbetslösheten bestått och ojämlikheten har ökat. Vi har byggt upp en arbetslöshetsskuld, en välfärdsskuld och en investeringsskuld.

Vår syn är att den ekologiska krisen och den ekonomiska och sociala ojämlikheten hänger ihop. Det är samma kortsiktiga jakt på vinst som orsakar dem. Marknaden har varken lyckats med att hushålla med naturens resurser eller att rättvist fördela dem. Därför kan den ekologiska krisen bara lösas om demokratin sätter gränser för den vinstjakt som varken tar hänsyn till jordens begränsade resurser eller människors sociala situa-

tion. På så vis är fackföreningsrörelsen och dess kamp om makten över samhällsutvecklingen en viktig förutsättning för en ekologiskt hållbar utveckling. Vi arbetar för en snabb och rättvis omställning till ett hållbart samhälle, där det ekonomiska systemet drar åt samma håll som de ekologiska och sociala behoven.

För oss handlar det om att politiken behöver underlätta, stimulera och göra det möjligt för den cirkulära handeln att kunna växa och etablera sig på bred front. Människor har alltid handlat och kommer fortsätta att göra det, men det måste ske på annat sätt än att ständigt konsumera nyproducerade varor. Klimatfrågan är en ödesfråga som vi måste ha råd med om vi ska ha en chans att lösa våra andra samhällsutmaningar. Det finns överhuvudtaget inga jobb eller ett Handelsanställdas förbund på en död planet.

Samtidigt vet vi att omställningen skapar orättvisor. De som bidrar minst till den globala uppvärmningen är också de som drabbas värst av dess förödande konsekvenser. Samhället måste därför kunna använda fördelningspolitik så att vi alla kan bidra till klimatomställningen och dessutom stötta dem som drabbas av klimatförändringarna.

Att bidra och vara en del i omställningen ska inte vara en klassfråga där bara den som har pengar, tid eller korrekt information kan bidra till ett hållbart samhälle. Politiken måste göra det lätt för alla att göra rätt och svårt eller omöjligt att göra fel. De rika måste också betala mer, då det är just de som bidrar mest till de globala utsläppen.

För att omställningen ska ske i den hastighet och omfattning som behövs, måste den ha stöd av vanligt folk. För att det ska ske måste omställningen vara rättvis och i det avseendet är fördelningspolitiken avgörande.

Med en annan ekonomisk politik är det möjligt att bygga ett bättre, mer hållbart och rättvist samhälle. Vi ska arbeta för en mer aktiv ekonomisk politik som trovärdigt kan leda till full sysselsättning, förbättrad välfärd och nödvändiga investeringar i samhällsbygget. Vi vill se en aktiv finanspolitik, som är väl samordnad med en mer demokratiskt styrd penningpolitik. Det ska vara möjligt att låna för att finansiera de stora investeringar som behövs för framtiden, samtidigt som omfattande satsningar kan göras för en bättre välfärd. Det finns inga ekonomiska hinder för en annan ekonomisk politik, endast ideologiska skygglappar. I grunden är det en politisk fråga. Vi har råd med en rättvis framtid om vi vill.

2. En generell välfärd

Privatiseringar och en marknadsanpassning av samhället har lett till sämre kvalitet i våra mest grundläggande institutioner som skola, vård och omsorg. Den gemensamt finansierade välfärden, där var och en bidrar efter bärkraft, har skapats utifrån en politisk medvetenhet om att vi föds

med olika förutsättningar och att ett gott samhälle måste bidra till att utjämna dessa förutsättningar. Därför är en offentligt finansierad skola, vård och omsorg av hög kvalitet att betrakta som kronjuveler i det moderna, svenska välfärdsbygget.

De senaste decennierna har privata vinstintressen letat sig in i den offentligt finansierade välfärden. Många av de företag som verkar där består av riskkapitalister vars främst intresse är att tjäna pengar på barn och unga, gamla och sjuka. Det kan handla om att hålla nere personaltätheten i skola, vård och omsorg, att sortera ut barn och unga med särskilda behov från skolan, eller att anställa personal med lägre utbildningsnivå. Stundtals ser vi även kriminella aktörer som verkar i den offentliga välfärden.

Sammantaget leder detta till ett samhälle där de medborgare som har råd skaffar sig privata alternativ kommer göra det och de som inte har råd får hålla till godo med den utarmade välfärd som återstår. Konsekvenserna av ett utarmat välfärdssystem drabbar Handels medlemmar varje dag. Det skapar ett samhälle där du inte kan vara säker på att dina barn får en tillräckligt bra utbildning, att du får en tillräckligt bra sjukvård när du behöver eller att dina föräldrar får tillräckligt bra omsorg när de blir gamla. För dem som arbetar i den underfinansierade välfärden blir situationen ohållbar med sämre arbetsvillkor på grund av ständiga nedskärningar. Det kan vi inte acceptera som fackförbund i solidaritet med våra kamrater.

Upprepade skandaler, fusk och fifflande inom välfärden visar att det inte räcker med mer kontroller och uppföljning av hur privata aktörer utför sitt uppdrag. Vinstintresset måste bort om vi ska slippa oseriösa aktörer som skor sig på våra gemensamma skattemedel.

En annan typ av slöseri med skattemedel är när offentliga lokaler reas ut, i stället för att säljas till marknadsmässiga priser där pengarna går tillbaka till det offentliga. Offentligt finansierade verksamhetslokaler bör inte säljas ut överhuvudtaget så länge offentligt finansierad verksamhet verkar i den. Säljs det ut lokaler som inte offentligt finansierad verksamhet längre använder, ska pengarna gå tillbaka till skattebetalarna som bekostat den.

Samhället måste sluta underfinansiera välfärden och i stället satsa de resurser som behövs för att återupprätta en god välfärd åt alla som går att lita på.

3. Trygghet genom hela livet

Det ojämlika och icke-jämställda samhället tar sig olika uttryck genom livet. Kvinnor i detaljhandeln är i högre grad sjukskrivna jämfört med anställda i andra delar av handeln. De höga sjukskrivningstalen förklaras av att kvinnor i högre utsträckning har otrygga anställningar, mindre inflytande på arbetsplatsen och sämre psykosocial arbetsmiljö där hög arbets-

belastning och stress är vanligt. Det stressiga och slitsamma arbetslivet leder även till att många av Handels medlemmar råkar ut för arbetsskador. Förslitningsskador är vanligare i kvinnodominerade yrken, till exempel inom butikssektorn. Statistik visar dock att det är svårare för kvinnor att få arbetsskador godkända jämfört med män. Försäkringskassans bedömningar av arbetsskadeanmälningar behöver därför bli mer rättvisa, jämställda och könsneutrala.

Samhället bör också kunna erbjuda en sjukpenning som räcker för att garantera ekonomisk trygghet under sjukdomsperioden. Ingen blir friskare av att vara fattig. Samtidigt har kvalifikationskraven i sjukförsäringen stramats åt, såväl när det gäller lagstiftning som tillämpning. Därför vill Handels se bättre försäkringsvillkor i det allmänna sjukförsäkringssystemet.

När stora strukturomvandlingar sker i samhället och på arbetsmarknaden, behöver samhället även finnas där för dem som mister jobbet. En allt snabbare digitalisering, AI, automatisering och den gröna omställningen påverkar såväl hela arbetsmarknaden som våra medlemmar. Inkomstbortfallsprincipen i a-kassan behöver stärkas och taket i a-kassan höjas. För oss är ett fullvärdigt medlemskap i fack och i a-kassa grunden för en stark organisation. Därför står vi upp för en a-kassa som är nära kopplad till fackföreningarna. Avgiften till a-kassan liksom för fackligt medlemskap bör vara avdragsgillt.

Under pandemin blev ojämlikheten särskilt tydlig mellan vilka grupper som kan och inte kan arbeta hemifrån. Nio av tio LO-medlemmar kan inte göra det, däribland Handels medlemmar som ofta jobbar i kontaktnära yrken.

Det finns flera skäl till att den som är sjuk ska stanna hemma. Dels ur smittskyddssynpunkt och ur perspektivet att den som är sjuk och inte vilar upp sig riskerar att bli mer långvarigt sjuk. Sjuknärvaron måste därför få ett slut. Det är orimligt att sju av tio Handelsmedlemmar går till jobbet trots att de är sjuka. Numera är Sverige det enda land i Norden som har ett karensavdrag vid sjukdom och det är uppenbart att den orättvisan måste avskaffas även här. Karensavdraget bör därmed slopas.

Alla som är sjuka ska kunna efterfråga medicin och sjukvård. Handels ser därför problematiskt på att gränsen för högkostnadsskyddet på mediciner höjts, vilket gör att många inte har råd att hämta ut livsviktig medicin. Handels ska därför jobba aktivt emot ytterligare höjningar och för att högkostnadsskyddet för mediciner sänks till tidigare nivåer. Handels bör även verka för att högkostnadsskyddet för besök i öppenvård och kopplat till andra patientavgifter ligger på en nivå så att vård kan ges utifrån behov, inte plånbok.

Precis som sjukdomar drabbar vissa mer än andra är tänder och tandhå-

sa olika hos oss. Vi vet att den ekonomiska ojämlikheten syns i munnen och många av våra medlemmar har inte råd att gå till tandläkaren när de behöver det. Men alla ska ha råd att le med öppen mun. Det är dags att betrakta tänderna som en del av kroppen och därmed att Handels prioriterar tandvårdsfrågan politiskt och med kraft arbetar för en tandvårdsreform som prioriteras och finansieras på samma sätt som övrig sjukvård. Även synnedsättning drabbar människor ojämlikt. Ögonsjukdomar ingår i ordinarie hälso- och sjukvård men inte synnedsättning. Därför vill vi också att hjälpmedel för synnedsättning finansieras som övrig sjukvård.

Barnfattigdom beror på fattiga föräldrar. Därför måste familjer kunna försörja sig och sina barn för att ge dem framtidstro. Tyvärr har familjepolitiken i allt för hög grad anpassats efter medelklassens arbete på kontorstid och att två föräldrar kan nyttja RUT-avdrag för att få vardagen att gå ihop. Vi vill se en familjepolitik som fungerar för alla, oavsett arbetstider, inkomst eller hur många vuxna det finns i familjen. Barnomsorg bör därför finnas tillgänglig på dygnets alla timmar.

Pensionen ska vara en tid att se fram emot när arbetslivet är slut. Under de senaste decennierna har dock Handels medlemmar mer och mer drabbats av otrygga anställningar, ofrivilliga deltider, hyvlingar och sjukskrivningar till följd av en allt tuffare arbetsmiljö. Det kan vara svårt att orka arbeta ända till pensionsåldern, vilket påverkar pensionens storlek. Därför behöver det bli möjligt att gå i deltidspension mot arbetslivets slut utan att det påverkar pensionens storlek. En alldeles för hög andel av våra medlemmar har blivit fattigpensionärer och ligger på gränsen för vad som anses som låg ekonomisk standard och relativ fattigdom. Det är inte värdigt efter ett långt och slitsamt yrkesliv. Den allmänna pensionen behöver därför stärkas och pensionsåldern behöver sänkas.

4. Full sysselsättning

Den höga arbetslösheten har inte bara skapat lidande för arbetslösa utan förändrat samhället och arbetsmarknaden i grunden. Den har försvagat löntagarnas position och bidragit till mer otrygga villkor på arbetsmarknaden. För att uppnå full sysselsättning behövs en ny ekonomisk politik och en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar människor på arbetsmarknaden.

I stora samhällsomvandlingar tillkommer vissa jobb, medan andra försvinner. Idag består arbetslösheten av en stor grupp människor som inte kvalificerar sig till a-kassa på grund av att de jobbar för få timmar eller har för låg lön. Men a-kassan måste samtidigt vara tillräckligt hög så att den som är arbetslös inte ska ta ett jobb utan schyssta villkor utan ett jobb som matchar individens intresse och kompetens. Handels motsätter sig dessutom den snabbare nedtrappningen i a-kassan.

Samhället behöver satsa mer på att upprätta en fungerande arbetsmark-



nad. Målet om full sysselsättning behöver återupprättas på allvar och en aktiv arbetsmarknadspolitik föras. Det ska finnas insatser som ger arbetslösa de erfarenheter och kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens närvaro ska vara god i hela landet. Den ökande privatiseringen av Arbetsförmedlingen motverkar dock både den geografiska närvaron och kvaliteten på den hjälp som arbetslösa får att komma tillbaka i arbete. Vi ser därför privatiseringen av arbetsförmedlingen som något som spär på de sociala och geografiska klyftorna i samhället.

Individer som står långt ifrån arbetsmarknaden behöver stöd för att komma in på den och fler arbetsplatser på arbetsmarknaden behöver ta emot arbetslösa i arbetsträning. Handeln är en av de branscher som tar emot många arbetslösa. Lärandet måste vara i fokus vid praktik eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ett grundkrav måste vara att arbetsplatsen har kollektivavtal.

Samhället bör betala för fackens omfattande arbete med yttranden, i vilket vi ser till att arbetslösa placeras hos seriösa arbetsgivare och att arbetsplatsförlagda åtgärder håller god kvalitet. Det ska vara omöjligt för arbetsgivare som vill missbruka systemet med subventionerade anställningar att utnyttja människor.

5. Ett bättre utbildningssystem

Handeln är en bransch i ständig förändring där digitalisering, automatisering, artificiell intelligens och grön omställning förändrar många yrken i grunden. Samhället har en avgörande roll för att förse alla de som arbetar inom handelns branscher med rätt kompetens för att möta utvecklingen.

Politiken måste därför skapa förutsättningar för ett livslångt lärande så att individer genom hela livet kan utvecklas och rustas i takt med strukturella förändringar av samhället och arbetsmarknaden.

Idag är möjligheten för handelns anställda att utbilda sig vidare inom sin bransch mycket begränsad. Tillgången på utbildning måste därför anpassas till nuvarande och kommande förändringar på arbetsmarknaden.

Vi har länge drivit frågan om bättre möjligheter för yrkesaktiva att studera. Det nyligen införda omställningsstudiestödet måste fungera bättre för arbetare. Det behöver vara tydligt vad yrkesaktiva kan förvänta sig vad gäller pengar, hur du söker stödet, när du får det och så vidare. Hittills har stödet visat sig missgynna arbetare jämfört med tjänstemän, vilket inte är acceptabelt.

Samhället behöver också se till att gymnasiets yrkesprogram håller hög kvalitet och rustar unga för arbetsmarknaden. Kunskap om hur arbetsmarknaden och partsmodellen fungerar, bör återinföras i den grundläggande samhällskunskapen i både grundskolan och gymnasieskolan. Det är även viktigt att försvara yrkesprogrammets högskolebehörighet, så att den som vill läsa vidare på högskola eller universitet kan göra det.

6. Ett fungerande samhälle

Samhället har en investeringsskuld på många områden, bland annat gällande bostäder och infrastruktur. Om inte detta skyndsamt åtgärdas riskerar vi att lämna över en investeringsskuld till nästa generation på samma sätt som vi gör med klimatet.

Idag saknar många av våra medlemmar möjlighet att hyra en bostad på grund av osäkra anställningar, för få timmar på kontraktet och ofrivilliga deltider. Att köpa en bostad är omöjligt för många. Samtidigt är rätten till en bostad en mänsklig rättighet, vilket ett land som Sverige måste kunna stå upp för. För att göra det möjligt behöver vi se ett omfattande statligt investeringsstöd till bostadsbyggandet så att vanligt folk ska ha råd att skaffa bostad.

Vi vill se en aktiv bostadspolitik som är miljömässigt och socialt hållbar och fri från marknadshyror. Vi vill varken se statarlängor eller baracker, utan bostäder med god kvalitet. Genom en aktiv bostadspolitik som bygger utifrån människors behov, gynnas även arbetsmarknaden. Vi menar därmed att politik kan bygga bort arbetslösheten. Bra bostäder

där jobben finns är en förutsättning för att arbetssökande ska kunna ta de jobb som finns och att matchningen av kompetens ska fungera. Därför vill Handels se en bostadspolitik som leder till byggande av fler hyreslägenheter med rimliga hyror som vanligt folk har råd med.

Där bostäder byggs måste även infrastruktur finnas för att människor ska kunna ta sig till och från sin bostad. Idag har stora delar av infrastrukturen avreglerats, vilket gjort att underhåll och utbyggnad är kraftigt eftersatt. Vi vill därför se kraftfulla subventionerade investeringar i infrastruktur där kollektivtrafiken är en självklar del i ett fungerande samhällsbygge. Här ingår att det behöver finnas tillgängliga och täta turer med kollektivtrafik till och från våra stora arbetsplatser inom handeln. Tidtabellerna ska självklart anpassas efter de tider som våra medlemmar arbetar där. Vi vill därför se politiska satsningar som gynnar arbetare som är beroende av lokal- och landsbygdstrafik för att kunna arbeta.

7. En fri kultur och folkbildning

En del i en levande demokrati är fri folkbildning och fri kultur. Omkring en miljon människor deltar varje år i folkbildningen i Sverige. Den bidrar bland annat till att stärka och utveckla demokratin, göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen, utjämna utbildnings- och klassklyftor och att höja bildningsnivån i samhället. Dessutom bidrar folkbildningen till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. Det är därför av yttersta vikt att samhället stöttar kultur och folkbildning med resurser så att de kan fortsätta att vara starka och fria utan kommersiell inblandning. Vi vill därför främja en långsiktigt stark och oberoende folkbildning, samt utveckla dess roll i ett demokratiskt samhälle.

Studieförbunden är också en arena för att skola och träna våra framtida ledare inom arbetarrörelsen. Vi vill därför utveckla och stärka samarbetet med arbetarrörelsens eget studieförbund ABF för att se till att våra medlemmar utvecklas, bildas och tar plats i politiska församlingar och civilsamhället där de representerar Handels medlemmars intressen.

Vi vill att samhället satsar på kultur och fritid så att barn och unga får tillgång till kommunala musikskolan, idrott och museer. På så vis utjämnar vi inte bara klassklyftor utan även hälsoklyftor, såväl psykiska som fysiska.

Media är till stora delar starkt präglad av reklamfinansiering och kommersialism för sin fortlevnad, vilket påverkar dess innehåll och styrning. Med mer statliga resurser kan medias oberoende öka, vilket skulle gynna demokratin och bildning mer än idag.

Folkbildningen bör finnas i hela landet och vara tillgängligt för alla samhällsmedborgare, så att hela landet kan leva. Såväl kultur som folkbildning ska därför vara kostnadsfri.

8. Politisk påverkan är vägen till makt för medlemmarna

Vi ska påverka genom alla vägar vi kan för att ge makt åt våra medlemmar. Våra frågor ska i så stor utsträckning som möjligt vara överst på makthavarnas dagordning. Detta uppnår vi bara genom att vara en aktiv röst i samhällsdebatten på alla nivåer och genom att ta plats i politiska församlingar lokalt, regionalt och nationellt. Därför bör Handels ta fram en handlingsplan för hur vi ska få fler fackligt aktiva yrkesarbetande att ta plats i våra politiska församlingar, samt en plan för att stötta och hjälpa redan politiskt aktiva medlemmar.

Handels ska påverka för att öka medvetenheten om det fackliga medlemsskapets betydelse och upphöja det till samhällsnorm. Vår fackliga styrka ska vi använda för facklig-politisk samverkan så att vi kan genomdriva reformer som stärker våra gemensamma trygghetssystem och andra viktiga frågor för Handels medlemmar.

På EU-nivå fattas beslut och stiftas lagar som påverkar handelsanställdas arbetsliv och vardag. Vi är en del av den europeiska fackföreningsrörelsen och tillsammans ska vi arbeta för ett EU som värnar demokrati och arbetarnas ställning. Vi ska också stärka förbundets inflytande och påverkansarbete i frågor som rör våra branscher. Därför ser vi det som relevant att stärka den facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna för att säkerställa att arbetsmarknadsfrågor får en central plats på den politiska agendan.

Handels och det Socialdemokratiska partiet är sprungna ur samma intressegemenskap som bildat arbetarrörelsen. Det är en gemenskap som har bestått i över hundra år. Därför är vår unika facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna den mest effektiva vägen att påverka samhället och få gehör för våra medlemmars frågor. Vi bör både påverka partiet och ta plats i det för att nå större inflytande över den politik som förs. Därför behöver fler av Handels medlemmar bli medlemmar i Socialdemokraterna och bli förtroendevalda på olika nivåer inom politiken.

Vi måste också förhålla oss till det aktuella politiska landskapet och i ökad utsträckning påverka andra partier som har frågor som ligger nära Handels medlemmars intressen, LO-förbunden och andra aktörer i civilsamhället som på olika sätt utövar makt och beslutar om samhällets utformning.

Handels står upp för facklig solidaritet och tar tydlig ställning mot krig och konflikter. Vi fördömer därmed alla former av övergrepp och kräver att de ansvariga ställs till svars för sina handlingar. Genom politiska påtryckningar så som bojkott och gemensamma initiativ verkar vi för fred, rättvisa och mänskliga rättigheter. Där det är möjligt samordnar vi våra insatser med andra fackföreningar och solidaritetsorganisationer för att stärka den globala fackliga rörelsen.

För att uppnå en rättvis framtid ska vi under kongressperioden prioritera:

- att verka för en ny ekonomisk politik som möjliggör resurser till en rättvis framtid.
- att verka för en rättvis klimatomställning.
- att verka för en stark skattefinansierad välfärd utan vinstintressen.
- att verka för starka trygghetssystem genom hela livet.
- att tänderna betraktas som en del av kroppen och finansieras på samma sätt som övrig sjukvård.
- att karensavdraget avskaffas.
- att verka för en full sysselsättning genom en aktiv arbetsmarknadspolitik.
- att verka för en avdragsgill fackföreningsavgift.
- att verka för bättre förutsättningar för yrkesaktiva att utbilda och vidareutbilda sig.
- att verka för kraftfulla och skyndsamma investeringar i bostäder och infrastruktur.
- att verka för en stark och fri kultur och folkbildning.
- att fler av Handels medlemmar tar plats i politiken.
- att vi ska ha en nära samverkan med Socialdemokraterna.

Vi är Handels

Tillsammans tar vi kampen



**Handels kongress
2025**



Handels